

Til lovforslag nr. L 36. Vedtaget af Folketinget ved 3. behandling den 19. juni 1998

Forslag

til

Lov om ændring af lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, retsplejeloven og straffeloven

(Revision af psykiatriloven m.v.)

§ 1

I lov nr. 331 af 24. maj 1989 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, som ændret ved lov nr. 386 af 14. juni 1995 og § 18 i lov nr. 389 af 14. juni 1995, foretages følgende ændringer:

1. § 2 affattes således:

»§ 2. Med henblik på i videst muligt omfang at forebygge anvendelse af tvang skal sygehusmyndigheden tilbyde sygehushold, behandling og pleje, som svarer til god psykiatrisk sygehusstandard, herunder med hensyn til de bygningsmæssige forhold, senge- og personalenormering, mulighed for udendørs ophold samt beskæftigelses-, uddannelses- og andre aktivitets-tilbud.«

2. § 3, stk. 3, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 3. Overlægen har ansvaret for, at der opstilles en behandlingsplan for enhver, der indlægges på psykiatrisk afdeling, og at patienten vejledes om planens indhold, samt at patientens samtykke til dens gennemførelse til stadighed søges opnået.

Stk. 4. Overlægen har endvidere ansvaret for, at der for patienter, som efter udskrivning må antages ikke selv at ville søge den behandling eller de sociale tilbud, der er nødvendige for patientens helbred, indgås en udskrivningsaftale mellem patienten og den psykiatriske afdeling samt de relevante myndigheder, privatpraktiserende

sundhedspersoner m.fl. om de behandlingsmæssige og sociale tilbud til patienten.

Stk. 5. Såfremt en patient, der er omfattet af stk. 4, ikke vil medvirke til indgåelse af en udskrivningsaftale, har overlægen ansvaret for, at den psykiatriske afdeling i samarbejde med de relevante myndigheder, privatpraktiserende sundhedspersoner m.fl. udarbejder en koordinationsplan for de behandlingsmæssige og sociale tilbud til patienten.

Stk. 6. Den psykiatriske afdeling kan videregive oplysninger om patienters rent private forhold til andre myndigheder, privatpraktiserende sundhedspersoner m.fl., hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til indgåelse af og tilsyn med overholdelse af en udskrivningsaftale eller en koordinationsplan. I samme omfang kan myndigheder, privatpraktiserende sundhedspersoner m.fl. videregive oplysninger om patienter til den psykiatriske afdeling og andre myndigheder, privatpraktiserende sundhedspersoner m.fl.«

3. Efter § 4 indsættes:

»§ 4 a. Bestemmelserne i § 9, stk. 2, § 10, stk. 1, § 10 a, stk. 1, 1. pkt., § 12, stk. 3, § 13, stk. 2, 1. pkt., § 15, stk. 2, og § 21, stk. 2, er ikke til hinder for, at en beslutning i overlægens fravær træffes af en anden læge. I sådanne tilfælde skal overlægen efterfølgende snarest tage stilling til beslutningen.«

4. Efter § 10 indsættes:

»Tilbageførsel

§ 10 a. Har en tvangsindlagt eller tvangstilbageholdt person forladt en psykiatrisk afdeling, og er den pågældende ikke frivilligt vendt tilbage, kan overlægen beslutte, at den pågældende skal føres tilbage til afdelingen med politiets bistand. Sådant tilbageførsel kan kun ske indtil 1 uge efter, at udeblivelsen er konstateret. Er den pågældende udeblevet efter udgang, er det endvidere en betingelse for tilbageførsel, at der ikke er givet tilladelse til udgang med mere end tre overnatninger.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om fremgangsmåden i forbindelse med tilbageførsel, herunder om politiets medvirken hertil.«

5. Som overskrift til § 11 indsættes:

»Ophør af frihedsberøvelse«.

6. I § 13, stk. 1, ændres »tvangstilbageholdelse« til: »frihedsberøvelse, jf. § 5,«, og som 2. pkt. indsættes:

»Er patienten ikke indlagt på en psykiatrisk afdeling, er det endvidere en betingelse for tvangsbehandling efter denne bestemmelse, at der forinden er udfærdiget erklæring om tvangsindlæggelse, jf. § 6, stk. 3, og at overlægen på vedkommende psykiatriske afdeling har truffet afgørelse om, at betingelserne for tvangsindlæggelse er opfyldt, jf. § 9, stk. 2.«

7. I § 20, stk. 1, indsættes efter »§§ 5-10«: »a«, og i stk. 2 indsættes som 2. pkt.:

»Sundhedsministeren kan i den forbindelse fastsætte regler om, at indberetninger skal indeholde oplysninger om patientens identitet.«

8. I § 20 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Sundhedsministeren bemyndiges til at gennemføre forsøg, hvor der på en eller flere psykiatriske afdelinger for en tidsbegrænset periode tillige skal tilføres tvangsprotokollen oplysning om andre former for indgreb eller restriktioner end de i stk. 1 nævnte.«

9. § 21, stk. 1 og 2, affattes således:

»Overlægen har til stadighed ansvaret for, at frihedsberøvelse, tvangsbehandling, tvangsfiksering, fysisk magt og beskyttelsesfiksering ikke anvendes i videre omfang end nødvendigt.

Stk. 2. Som led i efterprøvelse af frihedsberøvelse skal overlægen henholdsvis 3, 10, 20 og 30 dage, efter at frihedsberøvelsen blev iværksat, og herefter mindst hver 4. uge, så længe frihedsberøvelsen opretholdes, påse, om betingelserne for at frihedsberøve patienten fortsat er opfyldt. Resultatet af denne efterprøvelse skal tilføres tvangsprotokollen. Patientrådgiveren og efter begæring tillige patienten underrettes om beslutning om opretholdt frihedsberøvelse.«

10. Overskriften til kapitel 8 affattes således:

»Patientrådgivere m.v.«

11. I § 24, stk. 2, indsættes som 3. pkt.:

»Patientrådgiveren skal så vidt muligt være til stede ved klagens behandling i patientklagenævnet.«

12. I § 25, stk. 3, affattes 2. pkt. således:

»Fremsetter patienten anmodning om at få beskikket en anden patientrådgiver, som er optaget på fortegnelsen, skal anmodningen så vidt muligt imødekommes.«

13. § 30 affattes således:

»§ 30. Sundhedsministeren kan fastsætte regler om patientindflydelse på psykiatriske afdelinger.«

14. I § 32, stk. 3, indsættes efter »fare«: »eller for at afværge, at patienten udsætter andre for nærliggende fare for at lide skade på lemme eller helbred.«

15. Kapitel 10 affattes således:

»Kapitel 10

Klageadgang og domstolsprøvelse

§ 34. Ved hvert statsamt og ved Københavns Overpræsidium oprettes et patientklagenævn bestående af vedkommende statsamtmand (overpræsidenten) som formand samt to medlemmer. Medlemmerne beskikkes af justitsministeren efter indhentet udtalelse fra henholdsvis Den Almindelige Danske Lægeforening og De Samvirkende Invalideorganisationer. Justitsministeren beskikker endvidere stedfortrædere for medlemmerne. Beskikkelserne gælder for en periode på 4 år. Genbeskikkelse kan finde sted.

F. t. l. vedr. frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien m.v.

Stk. 2. Statsamtet varetager patientklagenævnets sekretariatsopgaver og afholder udgifterne ved nævnets virksomhed, herunder vederlag til nævnets medlemmer.

§ 35. Sygehusmyndigheden skal efter anmodning fra patienten eller patientrådgiveren indbringe klager over tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse, tilbageførsel, tvangsbehandling, tvangsfiksering, anvendelse af fysisk magt og beskyttelsesfiksering for patientklagenævnet.

§ 36. Når en sag som nævnt i § 35 indbringes for patientklagenævnet, skal sygehusmyndigheden fremsende sagens akter, herunder en udskrift af tvangsprotokollen samt en erklæring fra overlægen. Nævnet drager i øvrigt selv omsorg for sagens oplysning og træffer bestemmelse om tilvejebringelse af eventuelle yderligere erklæringer m.v., ligesom nævnet kan aflægge besøg på vedkommende psykiatriske afdeling.

Stk. 2. Patienten og patientrådgiveren har ret til mundtligt at forelægge sagen for nævnet. I særlige tilfælde, hvor hensynet til patientens helbred eller til sagens behandling i nævnet afgørende taler herfor, kan nævnet bestemme, at patienten helt eller delvis skal være udelukket fra at deltage i forhandlingerne.

Stk. 3. Patientklagenævnet skal træffe afgørelse i klagesager om tvangsbehandling, der er tilagt opsættende virkning, jf. § 32, stk. 3, inden 7 hverdage efter klagens modtagelse. I andre sager skal patientklagenævnet træffe afgørelse snarest muligt. Er afgørelse ikke truffet inden 14 dage efter klagens modtagelse, skal nævnet underrette patienten og patientrådgiveren om grunden her til samt om, hvornår afgørelse kan forventes at foreligge.

Stk. 4. Justitsministeriet fastsætter en forretningsorden for patientklagenævnet.

§ 37. Patientklagenævnet skal efter anmodning fra patienten eller patientrådgiveren indbringe sine afgørelser vedrørende tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse og tilbageførsel for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Stk. 2. Godkender patientklagenævnet, at patienten frihedsberøves, kan spørgsmålet om udskrivning først på ny begæres prøvet i patientklagenævnet, når der er forløbet 2 måneder efter nævnets afgørelse. Har spørgsmålet om friheds-

berøvelsens lovlighed været indbragt for retten, jf. stk. 1, regnes den nævnte frist fra rettens afgørelse.

§ 38. Patientklagenævnets afgørelser om tvangsbehandling, tvangsfiksering, anvendelse af fysisk magt og beskyttelsesfiksering kan påklages til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

Stk. 2. Ved behandlingen af sådanne sager i Sundhedsvæsenets Patientklagenævn gælder reglerne i kapitel 3 i lov om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v.

§ 39. Patientklagenævnet offentliggør hvert år en beretning om sin virksomhed.

Stk. 2. Sundhedsministeren kan fastsætte regler om indberetning af afgørelser fra patientklagenævne og Sundhedsvæsenets Patientklagenævn og om offentliggørelse af afgørelser af generel betydning.«

16. I § 40, stk. 1, ændres »sikringsanstalten« til: »sikringsafdelingen«, og § 40, stk. 3 og 4, affattes således:

»Stk. 3. Bestemmelserne i denne lov finder tilsvarende anvendelse på personer, der anbringes i sikringsafdelingen efter stk. 1. Det gælder dog ikke §§ 5-11, § 21, stk. 2, og bestemmelserne i kapitel 10 om klageadgang og domstolsprøvelse med hensyn til afgørelser om tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse og tilbageførsel.

Stk. 4. Endvidere beskikkes patientrådgiver alene i tilfælde, hvor den pågældende ikke i forvejen har en sådan eller en bistandsværge efter straffelovens § 71.«

17. Efter § 41 indsættes i *kapitel 11*:

»§ 41 a. Justitsministeren kan fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der efter § 40, stk. 1, er anbragt i sikringsafdelingen, som er knyttet til amtshospitalet i Nykøbing Sjælland.«

18. I § 46 ændres »senest ved begyndelsen af folketingsåret 1996-97« til: »i folketingsåret 2005-06«.

§ 2

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 752 af 15. august 1996, som ændret ved § 2 i lov nr. 1201 af 27. december 1996, § 8 i lov nr.

232 af 2. april 1997, § 2 i lov nr. 274 af 15. april 1997, § 1 i lov nr. 349 af 23. maj 1997, § 2 i lov nr. 411 af 10. juni 1997 og lov nr. 414 af 10. juni 1997, foretages følgende ændringer:

1. I § 469, *stk. 1, 2. pkt.*, ændres »tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse« til: »frihedsberøvelse«.

2. I § 469, *stk. 4*, indsættes som *3. pkt.*:

»I sager om tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse og tilbageførsel i henhold til lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien regnes fristerne dog fra patientklagenævnets afgørelse i sagen.«

3. I § 470, *stk. 3*, indsættes som *3. pkt.*:

»Dommeren påser i øvrigt, at sagen fremmes mest muligt.«

4. I § 765 indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Justitsministeren kan efter forhandling med socialministeren og sundhedsministeren fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der er anbragt i institution eller hospital m.v. i medfør af *stk. 2, nr. 3 eller 4*, når der ikke i øvrigt er taget stilling hertil. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte, at afgørelser, der træffes i medfør af disse regler, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.«

5. I § 811 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Justitsministeren kan efter forhandling med socialministeren og sundhedsministeren fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der er indlagt på hospital for sindslidende m.v. i medfør af § 809, *stk. 2*, når der ikke i øvrigt er taget stilling hertil.

Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte, at afgørelser, der træffes i medfør af disse regler, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.«

§ 3

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 648 af 12. august 1997, foretages følgende ændring:

1. Efter § 73 indsættes:

»§ 73 a. Justitsministeren kan efter forhandling med socialministeren og sundhedsministeren fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der er anbragt i hospital for sindslidende m.v. i henhold til en afgørelse truffet i medfør af §§ 68 eller 69. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte, at afgørelser, der træffes i medfør af disse regler, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.«

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 1999.

Stk. 2. § 1, nr. 15, finder anvendelse på klager, der fremsættes efter lovens ikrafttræden.

§ 5

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne eller Grønland.

Stk. 2. §§ 1 og 3 kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilliger.

Stk. 3. § 1 kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvis i kraft for Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilliger.